

Basmul cult

Povestea lui Harap – Alb, de Ion Creangă

1. TRĂSĂTURILE BASMULUI

Citiți cu atenție următoarele caracteristici ale basmului. Identificați apoi elementele specifice basmului cult și cele reprezentative pentru basmul popular, precizați și trăsăturile comune:

- Tema luptei dintre forțele binelui și forțele răului
- Motive specifice: împăratul fără urmași, superioritatea mezinului, călătoria inițiatică, probele, recompensele eroului
- Formule inițiale, mediane și finale
- Caracterul stereotip al acțiunii și personajelor
- Prezența a două tărâmurii: real și ireal
- Personaje ajutătoare
- Prezența donatorilor
- Personaje animaliere
- Personaje care întruchipează valori etice: binele și răul
- Timpul și spațiul sunt vagi, nedeterminate
- Folosirea de cifre și obiecte magice
- Caracterul moralizator – educativ
- Scopul e unul educativ
- Autorul e anonim
- Intenționalitate artistică a autorului, scrie definitiv pentru arta sa
- Prezența originalității, a fi novator înseamnă a fi valoros
- Prezența creativității
- Este un tablou al vieții, având uneori intenție umoristică explicită
- Tabloul vieții e filtrat prin viziunea scriitorului. Amprenta stilului e definitivă
- Accidentul, inefabilul constituie esența basmului, stereotipul e pe plan secund
- Reprodus în forma sa veridică de transmitere
- Autenticitatea este îndepărtarea de șablon
- Surprinde situații tipice din viață
- Situații de viață individualizate
- Predomină dialogul, narațiunea urmează un tipar, descrierea e minimă
- Descrierea e amplificată, dialogul e dramatizat, narațiunea complexă
- Viziunea din final e optimistă

ELEMETE SPECIFICE	ELEMENTE COMUNE	ELEMETE SPECIFICE
BASM POPULAR	BASM CULT	

2. TITLUL

Interpretați termenul **POVESTE** din titlul textului:

- Ce anunță?
- Ce fel de caracter are?

Identificați substantivul propriu din titlu. Oferiți o interpretare acestuia.

3. TEMA TEXTULUI

Tema basmului o regăsim în caracteristicile acestei specii. Numiți-o.

4. ASPECTE ALE INCIPITULUI

Se dă următorul fragment din incipitul basmului cult *Povestea lui Harap – Alb*, de Ion Creangă:

„Amu cică era odată într-o țară un craiu care avea trei feciori. Și craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară, mai depărtată. (...) mulți ani trecuse la mijloc de când acești frați nu mai avuse prilej a se întâlni amândoi. Iar verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuse niciodată de când erau ei. (...)”

- a. Interpretați prima frază a textului:

- b. Observați cele două timpuri ale verbului în fragmentul dat. identificați-le, apoi oferiți o interpretare pentru fiecare

- c. Interpretează structura CICA regăsită în fraza din incipit.

- d. În incipit sunt prezente reperele spațio temporale. Identificați-le, apoi fixați locul și momentul acțiunii:

TEMĂ : Plecând de la termenul INCIPIT IN MEDIAS RES¹, argumentează dacă basmul nostru se încadrează aici sau nu.

¹ IN MEDIAS RES (lat.) în miezul lucrurilor – Horațiu, „Ars poetica”, 148. Direct în subiect, în plină acțiune.

Basmul cult

Povestea lui Harap – Alb, de Ion Creangă

Rezolvare

5. TRĂSĂTURILE BASMULUI

Citiți cu atenție următoarele caracteristici ale basmului. Identificați apoi elementele specifice basmului cult și cele reprezentative pentru basmul popular, precizați și trăsăturile comune:

ELEMENTE SPECIFICE	ELEMENTE COMUNE	ELEMENTE SPECIFICE
BASM POPULAR		BASM CULT
Scopul e unul educativ Autorul e anonim Este un tablou al vieții, având uneori intenție umoristică explicită Reprodus în forma sa veridică de transmitere Predomină dialogul, narațiunea urmează un tipar, descrierea e minimă	Tema luptei dintre forțele binelui și forțele răului Motive specifice: împăratul fără urmași, superioritatea mezinului, călătoria inițiativă, probele, recompensele eroului Formule inițiale, mediane și finale Caracterul stereotip al acțiunii și personajelor Prezența a două tărâmurii: real și ireal Personaje ajutătoare Prezența donatorilor Personaje animaliere Personaje care întruchipează valori etice: binele și răul Timpul și spațiul sunt vagi, nedeterminate Folosirea de cifre și obiecte magice Caracterul moralizator – educativ Viziunea din final e optimistă	Intenționalitate artistică a autorului, scrie definitiv pentru arta sa Prezența originalității, a fi novator înseamnă a fi valoros Prezența creativității Tabloul vieții e filtrat prin viziunea scriitorului. Amprenta stilului e definitivă Accidentul, inefabilul constituie esența basmului, stereotipul e pe plan secund Autenticitatea este îndepărtarea de șablon Situații de viață individualizate Surprinde situații tipice din viață Descrierea e amplificată, dialogul e dramatizat, narațiunea complexă

6. TITLUL

Interpretați termenul **POVESTE** din titlul textului:

- Ce anunță?
- Ce fel de caracter are?

Anunță tema textului, prezentarea întâmplărilor din viața protagonistului, caracterul fictiv, nerealist al întâmplărilor

Identificați substantivul propriu din titlu. Oferiți o interpretare acestuia.

Harap – Alb – numele protagonistului, primit de la Spân, este un oximoron, surprinde dualitatea personajului: stăpân și slugă

7. TEMA TEXTULUI

Tema basmului o regăsim în caracteristicile acestei specii. Numiți-o.

Lupta dintre bine și rău

8. ASPECTE ALE INCIPITULUI

Se dă următorul fragment din incipitul basmului cult *Povestea lui Harap – Alb*, de Ion Creangă:

„Amu cică era odată într-o țară un craiu care avea trei feciori. Și craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară, mai depărtată. (...) mulți ani trecuse la mijloc de când acești frați nu mai avuse prilej a se întâlni amândoi. Iar verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuse niciodată de când erau ei. (...)”

a. Interpretați prima frază a textului:

Formula inițială specifică basmului, realizează legătura dintre planul realității și cel fabulos

b. Observați cele două timpuri ale verbului în fragmentul dat. identificați-le, apoi oferiți o interpretare pentru fiecare

Timpul povestirii AMU prezent

Timpul povestit ERA, ODATA timp mitic

c. Interpretează structura CICĂ regăsită în fraza din incipit.

AUTORUL NU ÎȘI ASUMĂ TOATĂ RESPONSABILITATEA PENTRU VERIDICITATEA ÎNTÂAMPLĂRILOR

d. În incipit sunt prezente reperele spațio temporale. Identificați-le, apoi fixați locul și momentul acțiunii:

O țară, odată – sfera vagului, ambiguității, nedeterminării – universalitatea evenimentelor și a personajelor.

TEMĂ : Plecând de la termenul INCIPIT IN MEDIAS RES², argumentează dacă basmul nostru se încadrează aici sau nu.

² IN MEDIAS RES (lat.) în miezul lucrurilor – Horațiu, „Ars poetica”, 148. Direct în subiect, în plină acțiune.

TEST DE VERIFICARE A LECTURII

Povestea lui Harap Alb

de Ion Creangă

1. Precizați locul și timpul când se desfășoară acțiunea.
2. Cine îl sfătuiește pe feciorul cel mic al împăratului să-și încerce și el norocul și cum se numește împăratul care avea doar fete?
3. Ce îi cere fiul cel mic tatălui său înainte de plecare ?
4. Care este modalitatea prin care fiul cel mic își alege calul ?
5. Care este testul la care împăratul își supune fiii înainte de a pleca ei la drum?
6. Ce sfat primește fiul cel mic de la tatăl său înainte de a pleca la drum ?
7. Cine și în ce împrejurări îi pune numele fiului de împărat Harap Alb ?
8. Care sunt cele trei probe la care îl supune Spânul pe Harap Alb pentru a-l pierde ?
9. Cum se numesc uriașii pe care Harap Alb îi întâlnește în drum spre împăratul Roșu ?
10. Cum le ajută Harap Alb pe albinele întâlnite în drum și cum e el răsplătit de acestea ?
11. Cum îl pedepsește calul pe fiul împăratului pentru că l-a lovit cu frâul în cap ?
12. Ce bine le face Harap Alb furnicilor și cum e răsplătit ?
13. La ce probe îl supune împăratul Roșu pe Harap Alb înainte de a-i da fata ?
14. Până când jură Harap Alb că-l va sluji pe Spân și pe ce jură ?
15. Cine îl demască pe Spân spunând că Harap Alb este adevăratul nepot al împăratului ?
16. Cum reacționează Spânul când e demascat ?
17. Cum e pedepsit Spânul și de către cine ?
18. Cu ce condiție acceptă fata împăratului Roșu să plece cu Harap Alb după ce acesta trece cu bine probele la care îl supune tatăl fetei și cum se termină basmul ?